WYNIA'S WEEK

Stop de stikstofwaanzin: Weeg verbod op de verslechtering van natuur af tegen economische belangen

Posted on 28 november 2026 by Arnout Jaspers

Afgelopen week was er euforie bij de BBB, wegens een succes van hun europarlementariërs Sander Smit en Jessika van Leeuwen. Opererend vanuit de conservatieve fractie ECR, kregen ze een amendement aangenomen door het Europees Parlement dat de Europese Commissie verplicht binnen een jaar met wijzigingsvoorstellen te komen voor de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen.

Die Habitat- en Vogelrichtlijnen, die met name de bescherming van Natura2000-gebieden regelt, vormen uiteindelijk de rechtvaardiging voor de Nederlandse stikstofwaanzin.

Begrijpelijke euforie

Smit, op de website van BBB: 'Dit is een politieke doorbraak! Voor het eerst in tientallen jaren eist het Europees Parlement nu formeel dat de Commissie met een wetsvoorstel komt om deze verouderde en knellende EU-richtlijnen aan te passen.'

Deze euforie is enerzijds begrijpelijk, want BBB snakt naar een succesje na de zeperd met het kabinet-Schoof, de leegloop door talrijke afsplitsingen en de halvering door de kiezer in 2025.

Persoonlijk denk ik, dat BBB door de kiezer momenteel wordt ondergewaardeerd, met slechts 3 zetels in de Tweede Kamer, en ik zou ze een fraaie comeback gunnen. Het mega-succes van de Provinciale Staten-verkiezingen in 2023, toen ze in alle twaalf provincies de grootste partij werden, zullen ze bij de volgende verkiezingen, in maart 2027, vast niet kunnen evenaren. Maar hoeveel zetels ze wel overhouden wordt een belangrijke indicatie voor de toekomst van BBB.

Anderzijds, we moeten het nog wel even over die 'politieke doorbraak' hebben. De suggestie wordt gewekt dat het Europees Parlement nu de Commissie gedwongen heeft om binnen een jaar die 'verouderde en knellende EU-richtlijnen' zodanig te versoepelen dat Nederland van het stikstofslot kan. Smit stelt immers: 'Alleen deze broodnodige herziening kan Nederland en andere EU-lidstaten blijvend uit de juridische knel halen.'

Dit is op minstens twee manieren een misvatting. Ten eerste: Nederland zit alleen maar in een juridische knel over stikstof door onze eigen wetten en activistische rechters en politici. Hoe je ook over de huidige Habitat-richtlijn denkt, die dwingt de uniek Nederlandse stikstofwaanzin niet af. Geen enkel ander EU-land zit in een vergelijkbare juridische knel.

Collectieve straf

Het beruchte vogelpoepje (de 0,005 mol stikstof per hectare per jaar die maximaal mag neerslaan op een stikstof-overbelast Natura2000-gebied als je een nieuwe activiteit onderneemt) is door onze Raad van State verzonnen als collectieve straf voor de samenleving. In elk ander EU-land is die norm duizenden malen soepeler of bestaat helemaal niet.

Geen enkel ander EU-land heeft resultaatsverplichte stikstofdoelen (50 procent van het Natura2000-gebied onder de kritische depositiewaarde (KDW) in 2030, 74 procent in 2035) in zijn wetten opgenomen, terwijl meer dan de helft van de Europese Natura2000-gebieden evenmin onder hun KDW zitten.

Vierkante cirkel

Wij, als Nederland, kunnen dat vogelpoepje en die knellende stikstof-doelen uit de Nederlandse wet halen zonder dat daarvoor enige wijziging van de Habitatrichlijn nodig is. Dus waarom zouden we daar op wachten? Omdat de wil er niet is om echt van de stikstofwaanzin af te stappen, niet bij het overgrote merendeel van de politiek, niet bij onze zwaar verpolitiekte rechters, en zeker niet bij de tot in alle haarvaten van het bestuur vertakte eco-lobby.

Het stikstofplan van landbouwminister Jaimie van Essen beschouwt dit hele stikstofwaansysteem als een onaantastbaar gegeven, en wil ons daarbinnen in een vierkante cirkel laten geloven: geëxtensiveerde, 'grondgebonden' landbouw die aan die doelen voldoet en die toch economisch levensvatbaar is.

Motie komt Commissie niet slecht uit

Ten tweede: Gaat de Commissie, onder druk van deze motie, volgend jaar echt de Habitat- en Vogelrichtlijnen zodanig versoepelen dat zelfs de Raad van State door de bocht gaat en Nederland van het stikstofslot haalt? Welnee. Deze motie komt hen niet slecht uit, want ze zijn zelf al een jaar bezig met een 'stress-test' van de Habitat- en Vogelrichtlijnen, in het kader van een veel breder project om de Europese regelgeving te vereenvoudigen.

Dat heeft uiteraard alweer de nodige stapels ambtelijk proza opgeleverd in Brussel, bijvoorbeeld *Simplifying for sustainable competitiveness*, een document uit december 2025 met als 'definiërende strategie' hun *Competitiveness Compass*, wat resulteerde in het 'achtste Omnibus-pakket' aan voorgenomen maatregelen.

Conflicterende belangen bestaan niet

Dat document staat weer bol van wat je typisch D66-gezwam kunt noemen: de EU-economie moet, zonder enige concessie aan alle bestaande milieueisen, nóg schoner en duurzamer worden, maar ook productiever en concurrerender op de

wereldmarkt, terwijl de administratieve lasten door alle milieuregels met minstens 25 procent moeten afnemen. Ook in Brussel doen ze de hoela-hoep met vierkante cirkels.

Nergens geeft de Commissie blijk van enig besef dat er een conflict zou kunnen bestaan tussen enerzijds natuur- en milieubeheer en klimaatbeleid, en anderzijds de concurrentiekracht van de Europese economie. Harde keuzes tussen conflicterende belangen bestaan niet in het denken van Brussel en D66: het kan allemáál wel.

‘Uitdagingen’

Ik heb me op deze plek weleens beklaagd over de onleesbaarheid van rechterlijke vonnissen, maar het kan nog erger: Brusselse beleidsdocumenten. Die lijken vrijwel volledig door een chatbot geschreven, met aaneenrijgingen van woke-kletspraat als ‘Een gezonde planeet en een weerbare economie gaan hand in hand. Concurrentiekracht en duurzaamheid zijn twee kanten van dezelfde medaille.’

Wat ook heel D66 is: het idee dat je door het debiteren van een stroom aan algemeenheden, zonder ergens concreet te worden, de wereld verandert. D66 gaat de landbouw extensiveren en tien nieuwe steden bouwen, maar waar dan, en hoe? Eerst was dat slechts een metafoor, zei D66-prominent Van Boxel over die nieuwe steden, maar nu schijnt de fantasie over een nieuwe stad bouwen in het IJsselmeer – een Natura2000-gebied – binnen de partij toch weer te herleven.

Hoe dan?, vroeg Caroline van der Plas van BBB afgelopen week aan D66-Kamerlid Vellinga. Dat zijn ‘uitdagingen’ antwoordde zij, en gevraagd om concreter te worden herhaalde deze D66-veranderkundige nog twee keer dat dit ‘uitdagingen’ zijn.

Niet-gespeende biggetjes

Net zo rijgt *Simplifying for sustainable competitiveness* het wensdenken in algemeenheden aaneen. De regelgeving moet over de hele linie simpeler, sneller, efficiënter en goedkoper, maar hoe dan? Weliswaar zal de Commissie voorstellen doen om sommige van de talrijke, verplichte milieu-rapportages af te schaffen of te verlichten, maar meer dan een beginnetje is dat niet.

Komisch is wel dat dit document in een onbewaakt ogenblik opeens één heel

concrete maatregel noemt: ‘Ook zal de berekening van de capaciteit van landbouwbedrijven vereenvoudigd worden door niet-gespeende biggetjes niet meer mee te rekenen.’ Wat een opluchting voor de sector!

Het blijft natuurlijk afwachten met welke voorstellen de Commissie volgend jaar komt. Na de woke-groene waanzin van Frans Timmermans en Diederik Samsom, begint er nu wel degelijk een andere wind te waaien in Brussel, met meer waardering voor landbouw, voedselzekerheid en geostrategische onafhankelijkheid. Maar wat zou er qua versoepeling van de Habitat- en Vogelrichtlijnen nodig zijn om de Raad van State juridisch uit te roken?

Maak het absolute verslechteringsverbod relatief

De Commissie wil weliswaar de procedure voor de gevreesde ‘passende beoordeling’ versnellen. Dit is een bureaucratische nachtmerrie die jaren kan duren en miljoenen euro’s kan kosten, en die verplicht is als je nieuwe project meer dan zo’n vogelpoepje stikstof op een Natura2000-gebied deponeert. Ja, het zou fijn zijn als dat – wild optimistische schatting – voortaan in drie maanden kan en maar tienduizend euro kost, maar dan is er inhoudelijk nog niets veranderd: dan kan vanwege de Nederlandse stikstofwaanzin de beslissing nog steeds zijn dat je geen vergunning krijgt, want teveel stikstofdepositie.

Om dat te doorbreken, zou de Commissie het nu geldende, absolute verslechteringsverbod voor Natura2000-gebieden relatief moeten maken, afhankelijk van een pragmatische afweging met economische en maatschappelijke belangen. Niets in *Simplifying for sustainable competitiveness* wekt de indruk dat de Europese Commissie zo ver wil gaan.

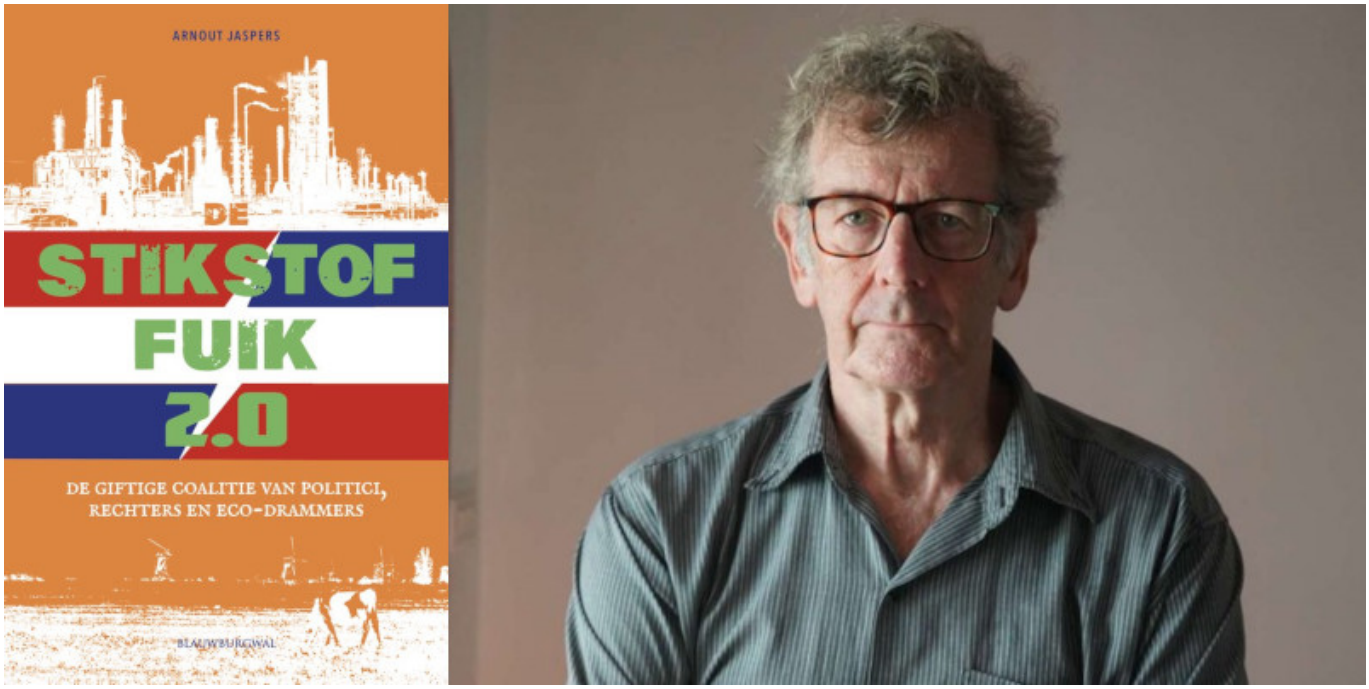

*Arnout Jaspers' boek **De Stikstoffuik 2.0. De giftige coalitie van politici, rechters en eco-drammers** (176 pagina's, € 21,50) is in iedere (online) boekhandel te koop – en uiteraard ook bij **Uitgeverij Blauwburgwal**.*

*Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*